הדר פרק ששי עירובין עא.

מסורת הש"ס

א) [כ"מ כב.], ב) לקמן עב:, ג) לעיל מה: לקמן לח., ד) שלא מטרוף דעתו עליו כדלמרינן פ' מי שמת קונין מס"מ, ואפילו בשבת ולא לאחם לדברי ר"מ פי' דבעי קנין אלא שלא מטרוף דעתו ואין לומר כל"ל הש"ך, ה) [כ"ב קנו: ד"ה קונין הכילו שתוספתא זאת היא בכיצה אבל לפנינו ליתא] [עס פ"ד הי"ב איתא בטוספתא כ"י], ו) [וע"ש תוס' ביצה י:, ד"ה מ"ט ודף לו: ד"ה וכא מצה תוס' ניטין עז: ד"ה ואחל ותוס' כ"ב קנו: ד"ה קונין].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור"ם לעשמיה דלא גזר דתנן אמר ר"ש: (ב) רש"י ד"ה אע"פ פרץ לקמן וכו' יאכלו אחר בנכסיו אוסר ואם לא החזיק ישראל אחר בנכסיו אינו אוסר הש"ד: (ג) ד"ה שכיס וכו' ולמה טולן מה בחלר זו זו פירשתי ואין דמפרשי וכו' דאלו לרבנן וכו' ולמה כיון לא ורלשון נרלה בעיני: (ד) תוס' ד"ה ומקני וכו' ר"ל דבשביב מרע: (ה) ר"ה בחלר וכו' מתני' כמ"ד לקמן כיון. ר"כ כפ' מלון רלש דף פא דפליג אבבי יהושע ור"ל בדף כו: (ו) ר"ח ור' שמעון וכו' שנתנו שתים החיצונות עירוכין: (ז) באו"ד לשם שמוף ועוד דממה נפסק. ר"כ כלומר אפי' לו עביד לשם שמוף לא נפקא לן מדלי דממה נפסק תרוייהו בחלר קיימא דשיתופי מבואות בחלר אחד חשוב כבית אחד דדוקא כעירובי חצירות שהוא בית שנתלר אינה לחלק בתים אבל הכא ליכא לחלק:

גליון הש"ם

מתני' בעל הבית שהיה שותף. עיין לעיל דף מט ע"ל תד"ה עירוב: תוס' ד"ה ור"ם לעשמיה וכו' בחצר שכסבור. לקמן דף פה ע"ב:

מוסף רש"י

כלך אצל יפות. היה לך ליכך אצל יפות לתת מהן לנכון (כ"מ כב.). לשלש חצירות. זו אצל זו (לעיל מה:). ופתוחות לרה"ר. דכל אחת רשות לעצמה ואין לכן דרישת הרבה זו על זו, דלא הוי לכו זו לעניס מזו אחריה פרטיות אחיזוטה, דאפילו בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש (שם).

אע"פ שהחזיק כו'. לקמן פריך מאי אע"פ שהחזיק כו': **אוסר.** המחזיק על הדר: **משחשיכה.** שכבר קנה עירוב: **אע"פ.** פריך לקמן כי לא החזיק הוה ליה זה דר ימיד ולילה דאסר עליה והאי דאסר משום דהחזיק הוא והכי איכעי ליה למיתני אם החזיק ישראל אחר בנכסיו אוסר (ה): **אע"פ שלא החזיק.** מבעוד יום מיד והמתין עד שחשיכה ואילו היתר למקלת שבת אוסר כדמפרש לקמן הואיל והיה לו כח להחזיק בה מבעוד יום אם ירצה נמצאת רשות זו תלויה ועומדת ולא הוה הותר למקלת שבת: **ה"ק כו'.** ומקורי מיתקרא והאי אע"פ שלא החזיק קאי והאי החזיק דקתני היה לו להחזיק קאמר: **אימא אף ע"פ שהחזיק.** אינו אוסר הואיל והותר למקלת שבת: **ה"ק.** מקורי מיתקרא והאי אע"פ שלא החזיק קאי שלא החזיק דקתני ה"ק ולא היה לו להחזיק מבעוד יום שלא היתה רשות זו תלויה בין השמשות אלא מוחזקת לגר אם היה זה בא להחזיק לא היה יכול היתר היה בה למקלת שבת ואינו אוסר: **ר' יוחנן אמר.** הני תרתי מתניתא בתרייתא דאמרי יורש אוסר ב"ש היא דאמרי אין ביטול **יפות.** גבי תורס אם של מכירו שלא מדעת תניא (כ"מ דף כב.) בא בעל הבית ומצאו שהוא תורס ואמר לו כלך אצל יפות אם יש לו יפות מהן תרומתו תרומה דבני מדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשויה שלא מעיקרא דמי. ה"נ כיון דבטיל השתא גלי דעתיה דמעיקרא בשריותא ניחא ליה אלא שבכח ולא עיכב ולא הוה ליה אקנויי רשותא בשבת: **ומיקנא רשותא בשבת אסור.** דדמי למקח וממכר: **מתני' שביה שותף עם שכניו.** שבמבוי לשם שותפות בעלמא ולא לשם שיתוף: **לזה כיין ולזה כיין כו'.** בגמרא מוקי לה בכלי ג': **לזה כיין ולזה בשמן.** אין זה שיתוף ג' ואין יכול לסמוך עליו שהרי תלוק בשני כלים: **גמ' אמר רב וכלי אחד.** שכולן היה שותפותן בכלי אחד אבל בשני כלים לא ואע"ג דאמרי ב"ה בפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כשר התם הוא דמעיקרא לשם עירוב גבו ומלייה למנא ואייתר אבל הכא דלאו לשם שיתוף הוה בכלי ג' אין בב' כלים לא: **יין ויין ראוי לערב.** הלכך אע"פ דלא ערביה סמכינן עליה: **ואפי' לזה כיין ולזה בשמן.** בתמיה. הא לא חזי לערובי: **שכין ב' מבואות.** ולא כשיתוף דמבוי אחד קאמר אלא עם זה נשתתפה ביין ועם זה בשמן ושני עירובין הן: **ור"ש לטעמיה.** דאמר אחר אחת יכולה לערב ב' עירובין עם ב' מבואות ואע"פ שלא שיתפו ב' המבואות יחד ה"נ אע"פ שאין השיתוף מחובר יחד ולא הותרו מבואות זה עם זה היא מותרת עם שניהם ולא גזרינן דילמא אתי לאפוקי כלים ששבתו במבוי זה למבוי זה דרך חצר זו: **למה הדבר דומה.** כפ' מי שהוליאוהו [לעיל מה:]. ולרבנן דמתני' אם נשתתפה ביין ובכלי ג' הוו להו ב' המבואות כמי שנשתתפו יחד ושפיר דמי אבל לזה ביין ולזה בשמן דתרי עירובי הינהו כיון דב' המבואות אסורין זה עם זה היא נמי אסורה עמהן ושניהן אסורין עמה כדקתני בפרק מי שהוליאוהו [שם]: **שכניס בחדי חדדי.** אם רוצין בני מבוי זה להשתמש בזה צריכין לערב ולתת כולן פת בחצר זו. (ו) ואית דמפרשי מתני' מילי מילי קתני ור"ש לאו אמילתייהו קאי דאילו רבנן בחצר שבין ב' מבואות אפי' לזה ביין ולזה ביין לא. זו פירשתי ולאשון נראה בעיני: ורב

כלך אצל יפות. פי' רש"י דכשיש לו יפות מהן גלי דעתיה דניחא ליה והוי כמאן דשויה שלא מעיקרא דמי ואין להקשות לפירושו מהא דמוקי לה בריש אלו מציאות (כ"מ דף כב.) כגון דשויה שלא דנהי דשויה שלא לחרוס לא שויה שלא לחרוס מן היפות ועל זה מפרש בקונטרס כמאן דשויה שלא לחרוס מן היפות דמי כיון דנמצא יפות מהן:

ומקני רשותא בשבת אסור. תימה דבגיטין בריש הזורק (דף עז:) גבי הוא שכיב מרע אמר ליקני לה דוכתא דמנח ביה גיטא ומיזל איהי ותימד ותפתח ושבת איתה כדאיתא התם תי"ל (ד) דשכיב מרע התירו (ד) שלא מטרוף דעתו עליו ואין לומר דדוקא קנין שאינו צריך הוא דשרי כי ההיא [דפרק מי שמת] (כ"ב קנו:) דבלא קנין קני כדאמר התם דאין הלכה כר' אלעזר [התם] דאי הוה הלכה כר' אלעזר כ"ש דהוה ניחא טפי שהיו צריכין להתיר והכי נמי איכא למיחש למיטרף דעת אם לא היה יכול לגרשה כדלעיל מדע דאף בלא קנין איכא איסורא לגרש בשבת כדתניא (ה) בתוספתא דאין מקדשין ואין מגרשין בשבת אלא ודאי בשכיב מרע דוקא התירו שלא מטרוף דעתו אירע שימות בשבת ואינו רוצה להמתין עד המוצ"ש דהתירו נמי קנין (ו) וכן פסק רבינו שמואל דאפי' מתנת שכיב מרע במקלת דבעיא קנין קונין ממנו בשבת: **אי אמרת בשלמא רישא בבלי אחד כו'.** והוא הדין יין ויין בב' כלים אבל אורחא דמלתא נקט ועוד דלא הוצרך התנא לפרש דסתם יין ושמן בב' כלים אע"ג דשרו ב"ה בפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כי מלייה למנא ואייתר ה"מ כי גבו לשם עירוב כדפי' בקונטרס אבל הכא דלאו לשם שיתוף בכלי ג' אין בשני כלים לא: **יין ושמן אין ראוי לערב.** אף ע"ג דכל המוכלין מלטרפין למזון ב' סעודות לעירוב וה"ה משקין היינו בשנשתתפו לשם עירוב: **בחצר שבין ב' מבואות כו'.** לא בעי לאוקומי בב' מצירות ממש כאידך משנה דעירובי מצירות בעי פת בין לר"מ בין לרבנן דלקמן בסמוך ואין רוצה להעמיד מתני' כמ"ד (פ) בין ופליג אר"מ ורבנן: **ור' שמעון לטעמיה.** דלא גזר לרב שמת דמוקי לה לעיל בפרק מי שהוליאוהו (דף מא.) שנתנו (ו) שתים עירובין בחצרות וכב' בתים הכא אפי' בבית ג' ובשני כלים כב' בתים דמו כיון דלא עביד לשם שיתוף (ו) דממה נפשך תרוייהו הכא בחצר קיימי דשיתופי מבואות * בחצר שבמבוי: שמן

ורב

ר' שמעון אומר אפי' לזה ביין ולזה בשמן אינן צריכין לערב. איקמה רבה בחצר שבין שני מבואות, וכגון שיש לחצר עם זו המבוי האחר שותפות בשמן אינן צריכים לערב, ורבי שמעון לטעמיה דאמר כני החצר מותרין עם זה המבוי. דתנן אמר רבי שמעון למה הדבר דומה לג' חצירות שפתוחות זו לזו כו'. ודחי אביי מי דמי התם קתני שתים החיצונות אסורות זו עם זו, הכא קתני אין צריכין לערב. כלומר אין צריכין עירוב אחר מכלל שכולן מותרות הן. ושני ליה מאי אין צריכין לערב דקתני במתני', אין צריכין לערב שכינין ובעל הבית. אבל השכינין החיצונין בהדי הדדי צריכין לערב דקתני במתני'.

עין משפט נר מצוה

סר א ב ג מי' פ"ב מהל' עירובין הל' ח עוש"ע אורח סימן שמח סעיף ה: סה ד ה ו מי' פ"ה מהל' עירובין הל' ל טור ל"מ מי' שפו ופ"ע מי' שפו סעיף ג בהגה"ה:

רב ניסים גאון

אמר רבא מאי טעמייהו דבית הלל נעשה כאומר לו כלך אצל יפות. כירור זה בתוספתא תרומות כיצד אמרו תורם שלא מדעת תרומתו תרומה. הרי שירד לתוך שדה חברו ולקט ותרם שלא ברשות אם חרשש משום גזל אין תרומתו תרומה. ומנין הוא יודע אם חרשש משום גזל אם לאו, הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה. ומשכחת לה בגמ' בפרק האיש מקדש במסכת קידושין. ואיתה נמי בפרק אלו מציאות.

רבינו חננאל

אע"פ שלא בא ישראל וההחזיק בחלקו של גר מבעוד יום אלא משחשיכה כיון דהוה ליה להחזיק מבעוד יום אע"פ שלא החזיק מבעוד יום אלא משחשיכה אוסר. מת הגר משחשיכה ובא ישראל אחר והחזיק כיון דלא הוה ליה להחזיק מבעוד יום אינו אוסר. קתני מיהת רישא אוסר, אמאי יכבל רשותו, ופרקינן הכי נמי קאמר אוסר עד שיבטל. ר' יוחנן אמר הני מתנייתא דדייקי אין ביטול רשות בשבת [ב"ש היא], דתנן מאימתי נתינת רשות בית שמאי אומרים מבעוד יום, קסברי ביטול רשות מקנא רשותא הוא ומקנא רשותא בשבת אסירי. ובית הלל אומרים אפי' משתחשך, קסברי ביטול רשות איסתלוקי הוא, ואיסתלוקי בשבת שפיר דמי. ירושלמי רב חסדאי אמר ר' ישראלין הדרין בבית אחד. כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו וכן ר' גויים הדרין בבית אחד צריך להשכיר כל אחד רשותו. ר' יסא בשם ר' יוחנן ישראל וגוי שהיו דרים בבית אחד הלכה ישראל צריך לבטל רשותו וגוי צריך להשכיר. ואפיקנא [אפיר] כאגנו ואפילו בחמרה. ומעשה באשתו של פרסי אנ[ת]ר שהשכירה חצירה בלא דעת בעלה ושרא ר' שמואל, סברין למימר אפי' שמשו ולקיטו. מתני' בעל הבית שהיה שותף לשכיניו לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין. אוקימנא בזמן שהיין של שניהם הוא בכלי אחד. ובא אביי ודחה ואמר אפי' בשני כלין הואיל ויראיין לערבו(ן) אין צריכין עירוב אחר, ולא דמי ליין ושמן שהיין והשמן אין ראויין לערבן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com